

Загалом учений виокремлював такі засоби утвердження патріотизму: уроки серед природи, суспільно-корисну трудову діяльність патріотичного спрямування, систему естетичної творчості учнів, систему взаємодопомоги тощо.

Серед вітчизняних педагогів, хто звертав увагу на означену проблему, був О. Захаренко. У Сахнівській школі була сформована досить ефективна система виховання учнів, яка мала такі складові:

1. Створення культурно-виховного середовища (сім'я, школа, колектив) і активна взаємодія між ними;
 2. Виховання поваги до прав кожної людини;
 3. Постановлення і виконання нових цілей перед учнями, батьками і педагогами, відповідно до їх потреб і зацікавленості;
 4. Ознайомлення учнів із культурою та історією власної країни;
- Демократизація освіти, але у поєднанні з вимогливістю до дитини [1].

А. Макаренко розглядав поняття «патріотизм» як звичку: «Коли мова йде про виховання таких якостей, як терпіння, вміння долати тривалі перешкоди, брати перешкоди не ривком, а тиском, скільки б ви не створювали правильних уявлень про те, що потрібно робити, але, якщо ви не виховате звички долати тривалі труднощі, я маю право сказати, що ви нічого не виховали. Одним словом, я вимагаю, щоб дитяче життя було організовано як досвід, що виховує певну групу звичок».[4, 32].

Діяльність школярів у будь-якій сфері, якщо вона приносить користь і реалізацію задумів – обов'язкова умова становлення патріота. При цьому реалізація будь-якої діяльності (інтелектуальної, художньої, фізичної, спортивної тощо) повинно бути сповнене радістю, насолодою, красою, розумінням значущості. Тому працю А. Макаренко трактував як основу патріотичного виховання. Педагог на практиці довів, що саме трудове виховання є основою формування особистості, самостійної, творчої, що саме праця є джерелом духовного та морального збагачення людини. І творча праця можлива тільки тоді, коли людина ставить до роботи з любов'ю, коли вона свідомо бачить у ній радість.

Таким чином можна зазначити, що виховання патріотизму – це багатогранне питання, яке повинне розв'язуватись на всіх етапах життєдіяльності учнівської молоді у тісній взаємодії між учителями, учнями і батьками учнів.

Список використаних джерел

1. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Педагог. газета. – 2000. – № 6 (72), червень. – 6 с.
2. Петронговський Р. Р. Теорія і практика формування патріотизму старшокласників: Монографія / За ред. проф. М.В. Левківського. – Житомир: Полісся, 2003. – 220 с.
3. Ануфрієв Е.А. Соціальна роль і активність личности. - М.: МГУ, 1971. – 152 с.
4. Макаренко А.С. О воспитании / А.С. Макаренко. – М.: Политиздат. 1988. – 256 с.
5. Сухомлинський В.О. Народження громадянина // В.О. Сухомлинський – Вибрані твори: в 5-ти т. – Т. 3. – К.: Рад. шк., 1976.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент Лещенко І.Т.

Харченко Ю. М.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ РАНКОВИХ ЗУСТРІЧЕЙ З УЧНЯМИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Протягом декількох років педагогами та науковцями розглядалося питання необхідності впровадження в систему освіти початкової школи ранкових зустрічей. За своєю суттю ранкова зустріч – це зустріч учнів з учителем на початку робочого дня, яка в середньому триває 20-25 хвилин. У більшості випадків вона проходить на килимі. Кожен учень влаштовується таким чином, щоб він міг бачити своїх однокласників та вчителя. Це сприяє встановленню не лише

тісного психологічного контакту і взаємозв'язку, як учителя з учнями, так і кожного з учнів між собою, але й формуванню дружньої, невимушеної атмосфери, суб'єкт-суб'єктного відношення.

У даний час ранкові зустрічі проводяться для забезпечення позитивної атмосфери у класі Нової української школи. Вони проходять у легкій демократичній атмосфері, де панують правила ввічливості та поваги до думки кожного [1, 6].

Перший компонент ранкової зустрічі – привітання. На цьому етапі кожен учень має бачити всіх його учасників. Вчитель у свою чергу пропонує різні види та способи привітань для стимуляції дитячого інтересу. Кожного учня називають на ім'я, що дає зрозуміти, що кожен з них – це особистість, яку поважають у цьому колективі. Цей етап застосовується для створення дружньої безтурботної атмосфери і хорошого початку дня.

Другий елемент ранкової зустрічі – обмін інформацією. Цей етап дозволяє молодшим школярам усвідомити, що вони є важливими членами суспільства. Саме на ньому відбувається початок формування особистості, яка вчиться висловлювати свої думки, аргументувати сказане та вміти сприймати критику. Школярі діляться своїми знаннями і відкриваються однокласникам з іншої сторони. Обговорюють те, що вони дізналися в процесі виконання домашніх завдань або ж від батьків та рідних. Зазвичай ця інформація прямо пов'язана з навчальним матеріалом. Таким чином підтримується інтерес учнів до пізнавальної діяльності та активізується пошукова діяльність. Перед педагогом на цьому етапі стоїть завдання – вислухати думки всіх та впровадити їх у життя.

Обмін думок відбувається у заданій послідовності. Вчитель дозволяє учням ділитися цікавими фактами. Інші учні уважно слухають, аналізують та мають можливість задавати питання доповідачеві. Педагог слідкує за тим, щоб не порушувались права кожного із школярів, щоб все проходило в атмосфері поваги та взаєморозуміння.

Третій етап – групове заняття. Він спрямований на згуртування класу. Співаючи, танцюючи чи навіть граючи в рухливі ігри, вони можуть відчувати себе невід'ємною частиною групи. Зазвичай заняття пов'язані з навчальною діяльністю учнів. Їм притаманне здорове суперництво. З цього етапу розпочинається вивчення теми тижня або ж закріплення пройдених раніше тем. Педагогу важливо враховувати вікові та індивідуальні особливості для успішного проведення.

Останній елемент ранкової зустрічі – щоденні новини. До цього етапу слід готуватися заздалегідь. Даний етап націлює школярів на розв'язання деяких завдань, з якими вони зустрінуться протягом дня. Зазвичай педагог розміщує інформацію на стенді чи спеціальній дошці, яка має бути доступною для школярів. На ній мають міститися цілі та завдання дітей. Також можуть бути завдання такого типу: заповнити календар погоди, нагадати, який сьогодні день, згадати декілька прислів'їв про природу. Тема щоденних новин має відповідати календарно-тематичному плануванню. Педагог може розміщувати цікаві факти про деяку пору року чи день, різноманітні цікавинки, які активізуватимуть роботу мозку, завдання, посильні для дітей [2, 4].

У процесі ранкових зустрічей відбувається соціалізація молодших школярів. Вони усвідомлюють себе не як звичайну дитину, а як особистість, яка має право на голос та повагу з боку інших, навчається відстоювати свою думку. Окрім себе, учні починають вивчати оточуючих, їх характер, поведінку, вчинки, що формує ту чи іншу думку про навколишній світ. Ставлення до навчання і школи змінюється на більш позитивне. Активізується процес вирішення конфліктів за допомогою спілкування та застосовується на практиці. Педагог стає для дитини не просто викладачем, а й другом, наставником, другою мамою. Між ними будується новий міцніший зв'язок, завдяки якому вчитель має неабиякий вплив на дитину [3, 1].

Однією з важливих переваг ранкових зустрічей вважається формування демократичних цінностей в учнів класу. Воно відбувається за допомогою:

1. Інклюзії: усі ідеї мають право на життя, незалежно від національності, рівня розумового розвитку, віку чи раси учня.

2. Активної участі: кожен школяр бере участь у всіх етапах ранкової зустрічі, висловлює свої думки та відстоює свою позицію.

3. Критичного мислення: на ранковій зустрічі висувуються проблемні питання, які вимагають креативних рішень та допомагають активізувати мозкову діяльність кожного школяра.

4. Толерантності і прийняття: кожен у колективі має право вільно та без осуджень висловити свої думки, спробувати розкрити свій потенціал, якщо ці дії не скривдять інших. Школярі вчаться сприймати критику. Кожен може бути тим, ким він є, його зрозуміють і підтримають.

5. Відкритості: кожен має право висловити свої думки, які не будуть не почутими чи не сприйнятими з боку інших.

6. Соціальної та власної відповідальності: школярі мають право встановлювати деякі правила щодо поведінки в класі, яких вони самі чомно дотримуються та відповідають за свої вчинки [1, 11].

Отже, проаналізувавши роботи сучасних вчених, можна сказати, що ранкові зустрічі мають неабиякий вплив на молодших школярів, а також вимагають від педагога завчасної підготовки, послідовності, креативності, та професіоналізму.

Список використаних джерел і літератури

1. Доброго ранку! Ми раді, що ви тут: посібник для педагогів про проведення ранкових зустрічей. Київ: Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2016. 52 с.

2. Зима Л. Т. Ранкові зустрічі – інструмент у створенні класної спільноти. Освітнянське джерело. 2018. № 9. 37 с.

3. Решетник Р. Методична скарбничка міста Новограда-Волинського. Ранкові зустрічі. Актуальність, роль ранкових зустрічей. URL: <https://www.slideshare.net/ssuser491ed5/ss-109128303>

Науковий керівник: доктор пед. наук, доцент Зорочкіна Т. С.

Черненко І. В.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ О.А. ЗАХАРЕНКА НА РОДИННЕ ВИХОВАННЯ

Усі ми знаємо, що дитина отримує свої перші життєві уроки в сім'ї. Першими її вчителями та вихователями є батьки. Загальновідомий факт, що для дитини загальні радощі, печалі, успіхи та невдачі в сім'ї є корінням чуйності та доброти, а також дбайливого ставлення до людей. Сім'я дає дитині попереднє уявлення про добро і зло, етику, правила співіснування та перші навички роботи. У сім'ї формується життєвий план та ідеали людини.

Майже всі творчі роботи О. А. Захаренка доводять, що спільні зусилля сім'ї, школи та суспільства, організовані ним для морального якісного виховання молодого покоління, охоплюють усі етапи творчості. Вчений і практик Олександр Антонович Захаренко розглядає і втілює у своїх роботах сучасні проблеми, такі як мораль, естетика, праця та спорт. Він також зробив значний внесок у розробку та реалізацію завдань родинного виховання, що породило людську душу. Недарма він говорив: «З дитинства, з школи і домашньої оселі розпочинається прекрасне, розквітає пелюстками доброти і щедрості людська душа! Робіть все з нею (душею)... Не халтурте. І Вас поважатимуть і любитимуть люди. Критерії душевності такі ж вічні, як інші загальнолюдські цінності»[1,15].

У Сахнівській школі «сім'я перебуває в центрі уваги шкільного колективу. Ми звеличуємо найблагороднішу професію – професію батька і матері. У бесідах з батьками завжди ставимо за приклад сім'ї, де доброзичливість, повага, турботливість панують у взаєминах між рідними» [2,48]. Як правило, школи дотримуються неписаного правила уникати критики батьків: «Говорити про краще в сім'ях – означає засуджувати погане». І лише у випадках крайньої духовної бідності батьків (пияцтво, сваволя) з метою покращення становища дітей, здійснюється деструктивна критика та боротьба.